

Nazarii, Walo abbas et frater ejus Werrius, Adimar-
marus de Maso, Willelmus de Fulventio, Hugo dapi-
pifer ducis, Teccelinus Sorus, Tebboldus Damac.
Factum est judicium, Tebboldus Damac illud retulit
in his verbis : ecclesiam Æduensem debere possi-
dere jure et dimissione Odonis ducis prædictas vil-
las cum suis appendiciis et eas inhabitantes et inha-
bitaturos, cum omni libertate et tranquilla pace judi-
camus. Relato igitur judicio Hugo dux, qui ibi præ-
sens aderat, chartam per quam nominatas villas ab
omni mala consuetudine et captione liberat et abso-
lutas pater suus reddiderat accepit, et quidquid juste
vel injuste in Gratemacio et canavis et appendiciis
ceperat et habuerat totum Domino et beato Nazario,
et canonicis deseruit et reliquit : ponensque chartam
in manu episcopi in hæc verba prorupit : Ego dux
Burgundiæ Hugo omnes malas consuetudines et ca-
ptiones et quidquid juste vel injuste in Gratemacio, et
in Canavis et earum appendiciis et inibi habitantibus
et inhabitaturis hactenus habui et habere consuevi,

A Domino et beato Nazario, et tibi Stephano episcopo
et Æduensi Ecclesiæ totum dono, trado, concedo
et omnino dimitto. Si quis hoc violare præsumpse-
rit, feriat anathemate S. Leodegarii episcopi et
martyris.

Huic donationi et libertati testes interfuere isti,
ex parte ducis : Willelmus de Fulventio, Hugo dapi-
fer, Hugo de Besara Divionis præpositus, Teccelinus
Sorus, Adimarus de Maso, Walo abbas, Werrius
frater ejus, Tebboldus Damac ; Odo Martinus ; ex
parte episcopi : Sevinus decanus, Ansericus præposi-
tus, Sevinus archidiaconus, Raginaldus, Engelber-
tus, Andreas, Petrus Adjutus, Warnerius presby-
ter.

Laici : Mainus major, Umbertus cellerarius, Petrus
de Ulgus, Tebbaldus Cambosius et filii ejus, Paga-
nus et Dominicus, et Mainus Palmarius.

Acta est indictione sexta, epacta prima, Ludovico
rege Francorum regnante, Stephano Æduorum epi-
scopo pontificatue, amen.

ANNO DOMINI MCXXXVI

GERARDUS

ENGOLISMENSIS EPISCOPUS

NOTITIA

(*Gallia Christiana* nov. edit., tom. II, col. 995.)

Gerardus de Blavia (de Blaye) vir fuit suo tem-
pore percelebris, ultra modum utrinque vel lauda-
tus vel infamatus. Nihil turpius his quæ de illo re-
ferunt Arnulphus primum Sagiensis archidiaconus,
deinde Lexoviensis episcopus, et Ernaldus Bonæval-
lis in diocesi Carnotensi abbas ; nihil econtra su-
blimius, nihil gloriosius his quæ in ejus laudem
scripsit auctor Historiæ pontificum et comitum En-
golism. cap. 52. Extrema sincero, ut decet, histo-
rico ex æquo devitanda. Hinc medium tenebimus.
Quidquid de illo assertum est critico perpendemus
examine, omnibusque præjudiciis sepositis, quid-
quid verius, aut saltem vero similis videbitur, as-
seremas. Nazione fuit Neustrius, dioc. Bajocensis,
patre Girando, viro fortunæ mediocris, imo pene
nullius. Hinc in adolescentia solum mutare, ac in
omnium fere rerum inopia vivere coactus est. Ver-
ram id omne industria, labore, ingenio reparavit.
Primum ad humanitatis studia animum appulit ;
ætate vero provector vitæ clericalis institutum am-
plexus, se totum sacris litteris, theologiæ ac juri

canonico dedit ; tantosque in omni studiorum ge-
nere progressus fecit, ut ad id quod hauserat, aliis
propinandum paratissimus fuerit. « Hincque effe-
ctum est, ut in civitate Engolisma et Petragorico,
et in quibusdam castellis circum adjacentibus regi-
mina scholarum habuerit (1), » et quidem tanta
sapientia, ingenio tanto, tamque felici eventu, ut et
ad illius magisterium undique confluerent discipuli,
et ex ejus schola exeuntes, ad sublimiores Ecclesiæ
dignitates visi sint idonei. Ipsum vero canonici Pe-
tracoricenses in socium honoris cooptarunt, ut
discimus ex instrumento donationis factæ Userchiæ
a Guillelmo episcopo Petracoricensi (2) ; demumque
episcopus Engolism. ut defuncti Ademari locum
suffectus est an. 1101. De hac electione ita scripsit
Arnulphus (3) : « Dum adversum se eligentium
multitudo divisa consurgeret, diversasque perso-
nas alternus postularet assensus, in eum voces om-
nium fortunam convertisse ; non quod in eo satis
commode provisum Ecclesiæ crederetur, sed ut ex-
itum qualemcunque tumultus offenderet, maluisse

episcopi et ecclesiæ nostræ canonici, » inquit Guillel-
mus Petrag. episcopus in charta an. 1104.

(3) Spicil. tom. II, pag. 559.

(1) Labb. t. II, pag. 558.

(2) Vide Hist. Tutel. Baluzii in appendice col. 877. « In præsentia D. Geraldi Engolismensis epi-

eum scienter indignum partem utramque excipere, quam prævaluisse partem alteram videri. » Proccius id dictum, et a veritate alienum judicamus. Initio quidem rem factionibus et prensationibus, ut solet, actam fuisse non negaverimus, sed tandem ad meliorem mentem conversos electores, postulante populo, Gerardum unanimi consensu designasse credimus, ut diserte testatur histor. pontif. Engolism. (4-7). « Ob insignem ipsius scientiam, et honestam vitam in Engolismensem episcopum promotus est, petitione populi, electione cleri, honoratorum assensu, » et certe electione dignus erat, cum teste Arnulpho, inesset ei « circa gerendas res nota discretio, quam plurima sane litterarum scientia confirmaret, utriusque facundia sermonis ornaret. » Qui vir erat « in responsione discretus, in prædicatione eximius, in allocutione blandus, in proverbiiis facetus, » inquit Histor. Pontif. Engolismensium.

Non multo post legationem obtinuit. Verum, si fides Arnulpho, emendicatam et subreptam. Demus quæsitam, at subreptam quis sibi persuadeat? Sic enim Engol. pontif. Hist. : « cum domino S. Paschali papæ adhæsisset, qui ad partes Galliarum venerat, cognita honestate et præclara sapientia, ei vices suas, prius in Britannia et deinde Turonensi, Burdegalensi, Bituricensi, Ausciantia provinciis commisit. » Sic etiam Ordericus Vitalis lib. xiii, ad an. 1136, pag. 908 : « Vir eruditissimus, qui magni nominis et potestatis in Romano senatu tempore Paschalis papæ, et Gelasii, et Calixti, et Honorii fuit. » Denique quis sibi persuadeat quatuor illos summos pontifices tantæ aut socordiæ, aut improbitatis fuisse, ut aut Gerardum palam indignum non noverint, aut notum tanta nihilominus dignitate ornarint. Mirum quot ab eo et in episcopatu et in legatione patrata fuisse crimina dicat Arnulphus. « Ea die, inquit, ab Engolismensis ecclesia veritas et misericordia recessit, dolus, impietasque successit, rerum status in deteriora mutatus est, imminutus est decor et cultus Ecclesiæ. Insolentia, quam ante paupertas represserat, efferri cœpisti : petulantia, quam privatus exercere non poteras, bonos quos libuit insectari, rapinis et exactionibus exinanire provinciam, etc. Ab-obtenta vero legatione, tua diffusioribus spatiis effusa cupiditas, copiosam rapacitati tuæ materiam non defuisse gavisus est. Quid manifestas exactiones exaggerem, » etc. Quædam ambitus et lucri causa fecisse Gerardum, qua ratione negari possit non videmus, cum hanc in rem nonnulla referat Gosfridus Vindocinensis ad Gerardum ipsum scribens; sic porro orditur (8) : « Quoniam S. Romana Ecclesia, non quidem vestris meritis, sed gratia sola humilitatem vestram adeo sublimavit, quod minimus digitus vester dorso patris vestri grossior videtur; sicut sublimia verba quæ sæpius multum gloriose profertis, testificantur, tanto fidelius ei debetis obedire.... si aliter agitis, sublimitas vestra, quam... papa sua bonitate satis de exili loco creavit, mala pro bonis illi retribuit. » Deinde ad rem veniens, « quod audivimus, inquit, unde etiam quod pejus est, cantilenam composuit vulgus, quoniam publicum est, vobis occultare nec possumus nec debemus. 1° Audivimus et dolemus Andream de Vitrejo filia suæ vobis conjugium vendidisse, illud etiam a vobis filium vicecomitis de Maloleone comparasse. Quorum alter quingentos solidos vobis pretium dedit conjugii, alter vero quindecim marcas argenti. Hoc episcopus Pictaviensis, hoc Guillelmus archidiaconus ejus, et quidam alii qui adfuerunt, si veritatem sepelire noluerint, non negabunt. 2° Carroensem abbatem, non regulariter electum, sed violenter, ut dicitur, intrusum

A pro mille solidis barbarinorum, barbara nimis auctoritate consecrari... fecistis, nolente suo consecratore, ejus clero modis quibus poterat reclamante; et qui vidit et partem habuit abbas quidam vester vicinus, testimonium perhibuit, et multi dicunt ejus testimonium verum esse. 3° Fulco Biennensis abbas litteras vestras pro facienda sibi justitia quæsit, quas illi prudentia vestra tandiu negavit, donec illas centum solidis comparavit. Sed perdidit pecuniam, nec per vos potuit habere justitiam. Hoc ipsemet profitetur, qui simul utrumque perdidisse conqueritur, » etc. Et post multa : « Asserunt quidam vos quasi Balaam alterum regis Anglici pecunia fuisse corruptum, et idcirco injustam in comitem Andegavensem excommunicationis protulisse sententiam; et licet excommunicatio vestra vires etiam unius diei habere non potuerit, amicis tamen Romanæ Ecclesiæ peperit verecundiam, et ejus inimicis detrahendi dedit materiam... abbati Angeriensi, ut dicitur, promisistis, quod si ccc solidos Pictaviensium masculorum vobis daret, Rainardum Chesnelli deponeretis : unde capitula quibus illum accusaret, ei transcripta misistis. Hoc abbas ipse fatetur, et testem in animam suam Deum invocat, quod verum loquitur. Hæc pauca de multis, modica de magnis testificavimus, dilectionis videlicet causa, ut si vera sunt quæ contra vestram astutiam ventilantur, præteritorum transgressio fiat vobis futurorum cautela. » Addit Girardum, se præsentem, etiam coram laicis prædicasse, episcopos deponendi se habere potestatem, quod vocat novum præsumptionis genus.

Hæc in alienos exercuerit; nihil profecto simile in suam Engolismensem Ecclesiam commisisse legitur. Illam e contra, imo et provinciam quibus potuit beneficiis cumulavit. Principum reconciliationi, aut oppressorum protectioni studuit, sedem suam ornavit, nulli intulit injuriam, bene fecit omnibus. Vulgrinum Engolismensem comitem « consiliis juvit et auxiliis (9), » ut terras vi ac fraude sibi ablatas recuperaret. Discordias inter eundem et Ademaram Rupis-fulcaudi excitatas « interventu suo sedavit. Ecclesiam Engolismensem a primo lapide ædificavit... de proprio suo ædificavit dormitorium, refectorium, cellarium, presbyterium, januas ferreas, et contulit prædictæ ecclesiæ (terras seu ecclesias) de Julhac, de Renenhorvilla et de Touzac. Contulit etiam de proprio, ut pauperes xxiv semper alerentur in prædicta ecclesia Engolismensi in unaquaque Quadragesima, et acquisivit xii solidos in ecclesia de Touzaco ad tunicas pauperum. Dedit etiam Engolismensi Ecclesiæ pontificalia ornamenta quæ emit a Bozone Santonensi episcopo mille solidos. Aulam pontificibus construxit, ecclesiæ contulit textus aureos... thuribula deaurata, et crucem de argento (10), » etc. Post multa subdit. « centum volumina vel eo amplius, omnia fere operum SS. Patrum... et innumera bona ecclesiæ nostræ et mensæ episcopali contulit. Constituit etiam de proprio suo, ut xiii pauperes in mensa pontificis Engolismensis semper alerentur... Aulam pontificibus et capellam, et cameram Pictaviæ ædificavit, et anulum aurei operis cum lapidibus pretiosis ecclesiæ Engolismensi dedit. » Addit : « Ejus auxilio ecclesia de Corona, et ecclesia de Grosso-Bosco et de Aula-villa et Bornetensis ædificari cœperunt... Ecclesiam et domos construxit lepro-sarias. »

Jam referenda quæ legatus gessit. An. 1107, una cum Richardo Albanensi, Alberto Avenionensi episc. iudex delegatus a Paschali II in causa monachorum Casæ Dei et Anianæ pro Gordanica cella, lata sententia Anianæ cellam adjudicavit. Concor-

(4-7) Labb. t. II, pag. 259. Spicil. ibid., pag. 343.
(8) Epist. l. I, ep. 21.

(9) Labb. t. II, pag. 259.

(10) Labb. t. II, pag. 260.

diam fecit cum Aimerico de Mota Rupisfulcaudi pro exclusa molendinorum de Castelar anno ab Incarnatione 1109, indict. ii, regnante rege Francorum Ludovico Philippi regis filio. Octo concilia celebravit quorum pauca ad notitiam nostram pervenerunt. Exstat in conciliis edit. Labbei Lausdunense, de statu Ecclesiae ab eo celebratum: « An. ab Incarn. Dom. 1109, epact. xxviii, indict. ii, praesidente D. Paschali papa Romae, in Francia Ludovico regnante. » In eo Ecclesia S. Petri Trenorciensibus vindicatur adversus episcopum et canonicos Nannetenses. Aderant Burdegal. archiepiscopus, episcopi Pictav., Santon., Agenn., Petragor., Andegav., Cenoman., Redon., Nannetens., Dolensis et Venetensis, item plures abbates. Nihil illustrius quam quod egit in concilio Lateran. an. 1112. Privilegium de concedendis sacerdotiorum investituris a Paschali II captivo extorserat Henricus V imperator, addito a papa sacramento quod « nec de investituris deinceps eum inquietaret, nec in personam regem anathema poneret. » Haec omnia quo tandem pacto revocari possent, in toto concilio nemo videbat. « Tunc Gerardus episcopus requisitus tandem, tale consilium dedit, quod investiturae revocari poterant salvo sacramento; ita tamen quod imperator dans investituras non excommunicaretur. Quod consilium omnis synodus laudans dixit: Non tu locutus es, sed Spiritus sanctus in ore tuo (11). » Jussit Paschalis ut investiturarum damnationem scripto redigeret, quod cum quibusdam aliis a consilio deputatis praestitit. Lecta deinde ab eodem Gerardo condemnationis charta, acclamatum est ab omnibus patribus: Amen, amen. Fiat, fiat. Insuper « placuit papae et toti consilio, quatenus Gerardus episcopus, per quem Deus Ecclesiae suae tale consilium reserverat, cum quodam cardinale ad imperatorem dirigeretur, qui voluntatem imperatoris consuleret, quatenus Ecclesiae Romanae investituras reponeret (12), » alioquin habitum *concilium revelaretur*. Viri sapientiam vidimus, nunc invictum animi robur admiremur. Periculosa sane provincia: superbo et ad iram prono principi denuntiandum, quod ingrattissimum fore nemo dubitabat. Rem tamen aggreditur intrepidus antistes, « cumque in praesentia imperatoris mirabiliter perorasset, et a cancellario imperatoris, qui illius interpretis erat, singula exponerentur, vehemens tumultus ortus est in curia; ita quod Coloniensis archiepiscopus qui eum solemniter in hospitio suo susceperat (in Galliis namque discipulus Gerardi fuerat), de vita illius dubitans dixit: Magister, maximum scandalum generasti in curia nostra. Indignans autem Gerardus respondit: « Tibi sit scandalum, mihi est Evangelium. » At Deus omnipotens, qui cor regis tenet in manibus, et quo voluerit illud inclinat, alio mentem imperatoris divertit. Viri constantiam simul et sapientiam demiratus, non tantum ei vim nullam intulit, imo plurima dedit munera. Anno 1117, mense Oct., adfuit concilio Romano, Paschali II praesidente, ubi *dux verbi*, cum Atione Vivariensi, Goffredo Carnot. et Guillelmo Catalaunensi appellatur ab Orderico Vitali lib. xii Hist. Anno 1118 Engolismae concilium celebravit, de quo nihil superest, nisi quod habet Malleacense Chronicon: « Ibi archiepiscopus Turonensis, et alii duo episcopi confirmati sunt. Unus eorum Audebertus Agennensis. » Anno 1122 obtinuit a Petro Santonum episcopo restitutionem villae de Ledevilla, quae antiquitus juris erat matricis ecclesiae Engol. et thesaurarii, qui tunc erat Gerardi nepos. Eodem anno monachi Sancti Macharii per subreptionem ab eo impetrarunt virgam pastorem,

A qua eorum manasterium abbatia fieret, et a Sanctae Crucis Burdigal. subjectione eximeretur. Anno 1128, Kal. Martii, adfuit translationi S. Albini episcopi Andegavensis. Eodem anno, ut legatus in monasterio S. Gildae Dolensi concilium rexit, inquit Chronicon Kemperlegiense tom. I Miscellan. Baluz. Circa idem tempus Burdigalae concilium habuit, in quo Guillelmus Aquensis episcopus dimisit Silvae majori ecclesiam S. Vincentii de Aquis.

Nunc veniendum ad illud schisma cui occasionem dedit electio duorum Romanorum pontificum Innocentii et Anacleti. Si Gerardus ab initio Anacleti partes adversus Innocentium fuisset amplexus, locum aliquem excusationi habuisset, nonnullus enim primo ambigendi locus suppetebat. Eodem uterque die electus fuerat; et, si Innocentio favebat prioritas temporis, Anacletum juvabat suffragiorum multitudo. Hic quippe a xxvii, ut Onuphrio, aut saltem a xxii, ut aliis placet; ille a xvii tantum cardinalibus electus fuerat. Anacletum quoque juvabat, quod, qui Innocentium designaverant, contra pactum, extra conductum locum caeteris non tantum non vocatis, sed nec monitis egerant. Res ergo primis illis temporibus ambigua et difficilis (13). Hinc ad Stampensem coetum, ubi definienda lis erat, « non mediocriter pavidus et tremebundus adventit » S. Bernardus. Hinc toto sibi negotio imposito, jejunium et continuas preces adhibuit, ut necessarium lumen a supremo numine mereretur. Hinc Henricum Angliae regem piissimus abbas « vix persuasit Innocentium recipere, ab episcopis Angliae penitus dissuasum (14). » Ned adduci potuit nisi his Bernardi verbis: « Times peccatum incurrere, si obedias Innocentio. Cogita de aliis peccatis respondeas Deo, istud mihi relinque, in me sit hoc peccatum. » In his circumstantiis si fluctuasset Gerardus, si pro Anacletio stetisset, aliquid excusationis habuisset ob facti ignorantiam. Verum non ita se res habet, sed si Arnulpho habenda fides, cum Stampensi concilio interesse non posset, litteras suo sigillo munitas per nuntium scripsit, quibus testabatur, « utramque se novisse personam et electionis ordinem plenius exquisisse, procul dubio cum Innocentio papa stare justitiam, eo quod plane vir esset honestatis egregiae, et ipsius electio prima tempore, et a praecipuis Romanae Ecclesiae fuerat celebrata personis. Porro Petrum per opulentam manum cathedram potius usurpasse, virum adeo vita reprobatum et nomine, ut si ipsum etiam quaelibet electionis forma defenderet, promoveri tamen vitae qualitas et infamia minime sustineret (15). » Cum vero in papam Innocentium omnes convenissent, statim ipsi « primus aut inter primos » scripsit Gerardus, postulavit ipsius « honorari rescripto, et munus legationis habitae confirmari (16). » Quin et ad cancellarium quoque rescripsit « legationis sese et onere gravari et nomine honorari tanto indignius supplicans quanto humiliter (17). » Repulsam passus indignatur, resilit ab Innocentio, transit ad Anacletum. Illum papam agnoscit, ab illo legatus designatur, et tota, ut gloriatur, Francia atque Burgundia legationi ejus antiquae superadditur. Exinde vero Gerardus in apertum schisma delabitur, altare contra altare tentat erigere (18). Innocentium maledico dente carpit, ac suis obtreptionibus lacerat, populos ab illo, suis oblocutionibus ad sese et ad antipapam trahere nititur, tanta vi, tanto studio, tanta calliditate agit, ut plurimos suo schismate inficiat, Hildebertum Turon. archiepiscopum concutiat, licet non dejiciat; Guillelmum Aquitaniae ducem sibi suaeque sententiae ita devinciat, ut totus ab

(11) Labb. t. II, pag. 259.

(12) Labb. ibid.

(15) Suger. in Vita Ludov. Grossi. Will. Malmesb. Hist. nov. t. I, ad. an. xxx Henrici regis Angl. Arnald. Bonae-vall., lib. ii Vitae S. Bern.

(14) Sug. ibid.

(15) Spicil. t. II, pag. 555.

(16) Bern. ep. 126.

(17) Spicil. t. II, pag. 556.

(18) Bern. ep. 24.

ipso princeps illi penderet; sicque ejus auctoritate fretus, « fasque nefasque confundit, abbates abbatibus, episcopos episcopis superintendere nititur, amovere catholicos, schismaticos promovere. » Pictaviensem et Lemovicensem præsules e suis sedibus ejecit, et alios intrusit; et quia comprovinciales episcopi indignos illos ab ipso designatos consecrare renuebant, in eos principis iram in tantum accendit, ut Willhelmus Santonensis episcopus ejusque canonici a sede sua, et ab urbe et ecclesia, « derelictis domibus et possessionibus suis, » egredi coacti sint (19).

Verum alios si vexavit, multa et ipse passus est. In Remensi concilio præsidente Innocentio, pro schismate damnatus est et excommunicatus, et ab omni ecclesiastico honore depositus. Dum novæ suæ legationis munus in Santonensi diœcesi vellet exercere, ab Aimaro de Archiaco milite strenuo captus est, et mensibus aliquot reclusus in carcere, nec nisi magno pretio persoluto liber evasit. Denuo fuit a Vulgrino Bituricensium archiepiscopo anathemate percussus, vetitum Aquitaniæ populis et præsulibus ne in aliquo ei obedirent, aut ullum ei honorem exhiberent (20). Hinc violentia comitis in Burdegalensem archiepiscopum a canonicis electus sine comprovincialium episcoporum assensu, quin potius contradicente Agennensi præsule (21), universitas vel pars saltem maxima refragata est, nec

(19) Epistola Willel. Santon. episc. ad Vulgrinum Bitur. archiepiscopum. Labb. t. II, pag. 85.

(20) Will. Santon. ibid.

A ut cum eo communicaret adduci potuit, imo in Engolismensi Ecclesia ab eo plurimi divisi sunt. Denique ad unitatem catholicam revocato per Bernardum comite Guillelmo, sicque « pace omni Aquitaniæ Ecclesiæ reddita, solus Gerardus perseverat in malis: sed non multo post... impœnitens et subito mortuus sine confessione et viatico, de corpore egredientem spiritum ei reddidit cujus minister usque in finem exstiterat. Corpus ejus a nepotibus suis... inventum in lectulo suo exanime, et enormiter tumidum, in basilica quadam humatum est, sed postea a Gaufrido Carnotensi episcopo sedis apostolicæ legato inde extractum, alioque projectum est (22). » Longe aliter tamen de ipsius morte loquitur Hist. pontif. Engolism. c. 55. « Die autem, inquit, proxima mortis suæ accepimus quod in confessione sua sacerdotibus dixerit: Si partem Petri Leonis contra voluntatem Dei ignorans manu tenuerit, se confiteri et pœnitere... Sabbato autem missam celebrans maxima devotione et effusione lacrymarum, sequenti die Dominica migravit a sæculo anno 1156 ab Incarnat. Domini. Sedit in episcopatu annis 55, mensibus... diebus... unicuique capellanorum sui episcopatus in fine suo unam minam obolum dedit; et illud magnificum sidus quod claritate sui partes occiduas illustraverat, proh dolor! extra ecclesiam quam ædificavit sub vili latet lapide. Cessavit episcopatus usque xiv Kal. Julii. »

(21) Arnulph. pag. 565.

(22) Ernald. lib. II Vitæ S. Bern., c. 39

CONCILIIUM LAUSDUNENSE

DE STATU ECCLESIAE

A Girardo Engolismensi episcopo, sedis apostolicæ legato, celebratum anno Domini 1109.

(LABBE Concil., t. X, col. 762. — Rerum in hoc concilio tractatarum nihil ad nos pervenit præter decreta duo quæ subjiciuntur.)

I.

Ecclesia Sancti Petri Trenorciensibus vindicatur adversus episcopum et canonicos Nannetenses.

GIRARDUS gratia Dei Engolismensis episcopus, sanctæ sedis apostolicæ legatus.

Cum de statu sanctæ Ecclesiæ, Lausdunensi concilio, quod in basilica B. Dei Genitricis, ipso auctore ac gubernatore celebravimus, plurima pertractassem, delata est in conspectu concilii querela Trenorciensium monachorum, super Nannetensem episcopum et canonicos ejus, de ecclesia Sancti Vitalis. Crastina die, in refectorio ejusdem ecclesiæ, cum fratribus et coepiscopis nostris conveniens, Burdegalensi scilicet archiepiscopo, domino Pictaviensi, Andegavensi etiam, Cenomannensi et Redonensi episcopis, abbate quoque Angeliacensi, et abbate Sancti Eparchi, cum pluribus aliis: duabus eorumdem legitimis monachorum personis super hac causa auditis, utrisque partibus adjudicavimus sacramentum. Hoc canonice suscepto, sequenti die,

C coram omni consessu, præsentem pariter et jubente ipso Nannetensi episcopo, investituram prædictæ ecclesiæ, de manu archidiaconi sui, per privilegium quod manu tenebat, suscepi: et ex iudicio et assensu archiepiscoporum, episcoporum, abbatum et totius conventus, investituram ipsam per idem privilegium Cunaldensi priori et prædictis monachis solemniter contradidi, salvo tamen canonico jure Nannetensis Ecclesiæ, si quod esset. Ut autem res ista firma et inconvulsa permaneat, sigillo nostræ auctoritatis insigniri fecimus, et propria manu subscribere curavimus.

Factum est autem istud in Lausdunensi castro, coram positis archiepiscopis, episcopis et abbatibus, et multis aliis religiosis et nobilibus viris.

Signum Burdegalensis episcopi.

S. Pictaviensis episcopi.

S. Santonensis episcopi.

S. Agennensis episcopi.

S. Petragoricensis episcopi.